

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ
НА НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

И С К А Н Е

ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

на основание чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт

Човешкият живот е най-висша ценност, която трябва да се брани с всички средства на правото. Въпреки това броят на убитите пешеходци при ПТП нараства с всяка изминала година. Санкцията, която всъщност играе най-съществената роля за предотвратяването на тези изключително опасни за цялото ни общество явления, много често е със спорен ефект. Причината за това е наличието на противоречива съдебна практика по редица казуси, в които страна в пътнотранспортно произшествие е пешеходецът. Въпросът кой е по-раним – човекът или автомобилът, има еднозначен отговор. Водачите на МПС често се възползват от правото си на по-силния и това в немалко случаи завършва с фатален изход за пешеходеца. Когато обаче тази несправедливост е облечена в съдебно решение, то няма как обществото да вярва в основния принцип на правораздаването, че правото е изкуство за доброто и справедливото. Правораздаване, което съществува без необходимото обществено доверие, е изпразнено от съдържание. Във връзка с това изключително притеснително е, когато граждани, изгубили своите близки в ПТП, се обединяват и застават пред вратите на Темида, за да протестират срещу липсата на справедливост. Още повече че значителна част от експертите по пътна безопасност намират пряка причинно-следствена връзка между наказателната политика на държавата и количеството на произшествията, включително такива с фатален край. Стойността на човешкия живот в едно общество е индикация и за неговата зрялост. Затова Върховният касационен съд като висша съдебна инстанция, носеща най-голяма отговорност за тържествуването на доброто и справедливото в страната, трябва да прояви онази мъдрост и опит при анализа на съдебната практика по пътнотранспортните престъпления и да достигне до решение, което да доведе до осъзнаване от общество ни на стойността на човешкия живот, а не само на неговата цена.

I. Поради голямата обществена опасност на престъпленията по транспорта законът предвижда наказателна отговорност както за умишленото (чл. 342 от НК), така и за непредпазливото (чл. 343 от НК) им извършване. На практика в ежедневието масово е извършването на този род престъпления при непредпазлива форма на вината. Непредпазливостта е възможна в нейните два вида по смисъла на чл. 11, ал. 3 от НК – небрежност („несъзнавана непредпазливост”) и самонадеяност („съзнавана непредпазливост”). Те се проявяват и при престъпленията по транспорта. При небрежността деецът не съзнава вредните последици от поведението си, изразяващо се в нарушаване на правилата за движение по пътищата, но е бил длъжен и е могъл да ги предвиди, като управлява така превозното средство, че те да не настъпят – чл. 11, ал. 3, пр. 1 от НК. При самонадеяността деецът съзнава, че нарушава правилата за движение по пътищата, има представа, че от това му поведение е възможно да настъпят вредни последици, но разчитайки неоснователно на определени конкретни обстоятелства, мисли да ги предотврати – чл. 11, ал. 3, пр. 2 от НК.

Наказателноправното значение на двата вида непредпазливост от гледна точка на съставомерността на деянието е принципно еднакво, но на практика точното им отграничаване е твърде съществено, тъй като по този начин се очертават нюансите на психичното отношение, в което непредпазливостта би могла да се изрази, а по този начин да се разкрие и обсегът на вината на дееца като отношение към общественоопасния съставомерен резултат от престъплението.

В наказателното производство съгласно чл. 102 от НПК подлежат на доказване: извършеното престъпление и участието на обвиняемия в него; характерът и размерът на вредите, причинени с деянието; другите обстоятелства, които имат значение за отговорността на обвиняемия. Тези обстоятелства безспорно влияят на индивидуализацията на наказателната отговорност на дееца, като съгласно чл. 54 от НК следва да бъдат отчетени при отмерване на наказанието. Видът и формата на вината са едни от тях. При престъпленията по чл. 343 и чл. 343а от НК законодателят е лимитирал санкционната част на нормите в твърде широк диапазон, оставяйки на съдилищата възможността да отмерят точния размер на наказанието при съблюдаване на изискванията на Глава пета от НК. От гледна точка на принципите и целите на наказателната репресия не е без значение отношението на дееца към престъпните последици, които той при този род престъпления нито е целял, нито е допускар. В случаите, в които извършителят на пътнотранспортно престъпление е предвиждал настъпването на вредните последици, но е проявил лекомислие, необоснована самоувереност, пренебрежително отношение към човешкия живот и здраве, т. е. действал е при самонадеяност, той следва да понесе и по-тежка отговорност от този, който не е предвиждал последиците от поведението си, но е бил длъжен и е могъл да ги предвиди.

На практика в много малък брой съдебни актове се съдържа обоснована мотивировка на конкретния вид на непредпазливата форма на вината. В повечето от тях твърде пестеливо се посочва, че престъплението е извършено при непредпазлива форма на вината по чл. 11, ал. 3 от НК, без да се уточнява видът ѝ – самонадеяност или непредпазливост. Не се излагат достатъчно мотиви по въпроса по чл. 301, ал. 1, т. 1 от НПК, а оттам и мотивацията по отношение на наказанието, което следва да се наложи (чл. 301, ал. 1, т. 3 от НК), остава непълна. На практика едно самонадеяно поведение се наказва като такова, осъществено при небрежност, което създава у гражданите чувство за несправедливост, а често то не би могло да постигне и целите на специалната и генерална превенция по чл. 36 от НК.

- Присъда № 74 по в.н.о.х.д. № 73/2012 г. - АС- Бургас;
- Решение № 36 по в.н.о.х.д. № 32/2014 г. - АС- Бургас;
- Решение № 56 по в.н.о.х.д. № 55/2014 г. - АС- Бургас;
- Решение № 112 по в.н.о.х.д. № 128/2014 г. - АС- Бургас;
- Решение № 107 по в.н.о.х.д. № 146/2015 г. - АС - Варна;
- Решение № 24 по в.н.о.х.д. № 379/2014 г. - АС- Варна;
- Решение № 155 по в.н.о.х.д. № 223/2014 г. - АС - Варна;
- Решение № 42 по в.н.о.х.д. № 411/2015 г. - АС - Варна;
- Решение № 12 по в.н.о.х.д. № 343/2014 г. - АС - Варна;
- Решение № 159 по в.н.о.х.д. № 271/2014 г. - АС - Варна;
- Решение № 173 по в.н.о.х.д. № 277/2014 г. - АС - Варна;
- Решение № 111 по в.н.о.х.д. № 137/2015 г. - АС - Варна;
- Решение № 105 по в.н.о.х.д. № 151/2014 г. - АС - Варна;
- Решение № 33 по в.н.о.х.д. № 64/2014 г. - АС - Варна;
- Решение № 94 по в.н.о.х.д. № 55/2014 г. - АС - Велико Търново;
- Решение № 50 по в.н.о.х.д. № 16/2015 г. - АС - Велико Търново;
- Решение № 270 по в.н.о.х.д. № 134/2015 г. - АС - Велико Търново;
- Решение № 196 по в.н.о.х.д. № 155/2015 г. - АС - Велико Търново;
- Решение № 194 по в.н.о.х.д. № 229/2015 г. - АС - Велико Търново;
- Решение № 204 по в.н.о.х.д. № 186/2014 г. - АС - Велико Търново;
- Решение № 178 по в.н.о.х.д. № 160/ 2014 г. - АС - Велико Търново;
- Решение № 230 по в.н.о.х.д. № 167/ 2015 г. - АС - Велико Търново;
- Решение № 95 по в.н.о.х.д. № 58/ 2014 г. - АС - Велико Търново;
- Решение № 10 по н.о.х.д. № 9/2015 г. - Военно-апелативен съд;
- Решение № 547 по в.н.о.х.д. № 249/2014 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 10 по в.н.о.х.д. № 261/2014 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 815 по в.н.о.х.д. № 419/2014 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 6 по в.н.о.х.д. № 432/2014 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 80 по в.н.о.х.д. № 156/2015 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 105 по в.н.о.х.д. № 171/2015 г.- АС- Пловдив;
- Решение № 144 по в.н.о.х.д. № 331/2015 г. - АС- Пловдив;

- Решение № 93 по в.н.о.х.д. № 243/2015 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 68 по в.н.о.х.д. № 7/2014 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 619 по в.н.о.х.д. № 327/2014 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 14 по в.н.о.х.д. № 461/2014 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 88 по в.н.о.х.д. № 187/2015 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 142 по в.н.о.х.д. № 255/2015 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 181 по в.н.о.х.д. № 411/2015 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 148 по в.н.о.х.д. № 329/2015 г. - АС - Пловдив;
- Решение № 28 по в.н.о.х.д. № 440/2015 г. - АС - София;
- Решение № 390 по в.н.о.х.д. № 682/2015 г. - АС - София;
- Решение № 130 в.н.о.х.д. № 117/2015 г. - АС - София;
- Решение № 232 по в.н.о.х.д. № 275/2015 г. - АС - София;
- Присъда № 3833 по н.о.х.д. № 259/2014 г. - ОС - Благоевград;
- Присъда № 2906 по н.о.х.д. № 155/2014 г. - ОС - Благоевград;
- Присъда № 143 по н.о.х.д. № 475/2015 г. - ОС - Бургас;
- Присъда № 15 по н.о.х.д. № 948/2015 г. - ОС - Бургас;
- Присъда № 63 по н.о.х.д. № 652/2015 г. - ОС - Варна;
- Присъда № 30 по н.о.х.д. № 128/2014 г. - ОС - Варна;
- Присъда № 16 по н.о.х.д. № 1578/2014 г. - ОС - Варна;
- Присъда от 25.02.2015 г. по н.о.х.д. № 1426/2014 г. - ОС - Варна;
- Присъда № 89 по н.о.х.д. № 1078/2014 г. - ОС - Варна;
- Присъда № 73 по н.о.х.д. № 490/2015 г. - ОС - Варна;
- Присъда № 40 по н.о.х.д. № 1629/2014 г. - ОС - Варна;
- Присъда № 96 по н.о.х.д. № 1140/2014 г. - ОС - Варна;
- Присъда № 63 по н.о.х.д. № 548/2014 г. - ОС - Варна;
- Присъда от 31.03.2015 г. по н.о.х.д. № 284/2015 г. - ОС - Варна;
- Присъда от 30.09.2015 г. по н.о.х.д. № 1175/2015 г. - ОС - Варна;
- Присъда от 25.03.2014 г. по н.о.х.д. № 125/2014 г. - ОС - Варна;
- Присъда № 82 от по н.о.х.д. № 411/2015 г. - ОС - Варна;
- Присъда № 35 по н.о.х.д. № 418/2014 г. – ОС - Велико Търново;
- Присъда № 117 по н.о.х.д. № 420/2015 г. - ОС - Велико Търново;
- Присъда № 31 по н.о.х.д. № 101/2015 г. - ОС - Велико Търново;
- Присъда № 1 по н.о.х.д. № 569/2014 г. - ОС - Враца;
- Присъда № 35 по н.о.х.д. № 60/2014 г. - ОС - Габрово;
- Присъда № 14 по н.о.х.д. № 173/2015 г. - ОС - Добрич;
- Присъда № 16 по н.о.х.д. № 221/2015 г. - ОС - Добрич;
- Присъда № 27 по н.о.х.д. № 332/2014 г. - ОС - Добрич;
- Присъда № 24 по н.о.х.д. № 274/2014 г. - ОС - Кюстендил;
- Присъда № 10 по н.о.х.д. № 107/2014 г. - ОС - Кърджали;
- Присъда № 8 по н.о.х.д. № 75/2015 г. - ОС - Кърджали ;
- Присъда № 7 по н.о.х.д. № 86/2014 г. - ОС - Кърджали ;
- Присъда № 5 по н.о.х.д. № 32/2015 г. - ОС - Кърджали;
- Решение № 52 по в.н.а.х.д. № 117/2015 г. - ОС - Кърджали;

